

OZNAČOVÁNÍ OBALŮ POTRAVIN ZJEDNODUŠENÝM ZNAČENÍM NUTRIČNÍHO SLOŽENÍ Z POHLEDU ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ

Lenka Kouřimská
Česká zemědělská univerzita v Praze

Září 2021

Každá porce (125g) obsahuje:				
ENERGIE 501 kJ 119 kcal	TUKY 3,5 g	NASYCENÉ TUKY 2,4 g	CUKRY 15,0 g	SŮL 0,25 g
6 %	5 %	12 %	17 %	4 %
referenčního příjmu průměrného dospělého (8.400 kJ/2.000 kcal) na 100g: 401 kJ/ 95 kcal				

OBSAH

Úvod

Metodika průzkumu

Výsledky průzkumu

Závěr

ÚVOD

ÚVOD

Označování nutričního složení potravin v ČR

- Zákon č. **110/1997** Sb. o potravinách a tabákových výrobcích

Označování nutričního složení potravin v EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1169/2011** o poskytování informací o potravinách spotřebitelům
- Tabulka nutričních hodnot

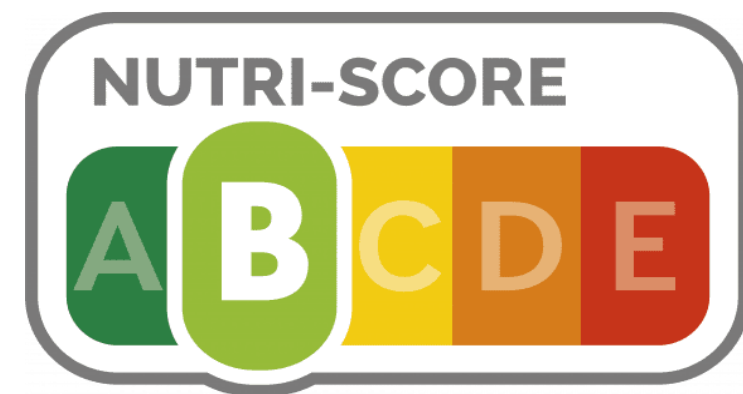
ÚVOD

Zjednodušené značení nutričního složení potravin

- zvyšování povědomí spotřebitelů o nutriční kvalitě potravin a pro podporu výběru nutričně příznivějších potravin
- Aktuálně v EU 6 schémat značení na přední straně obalu

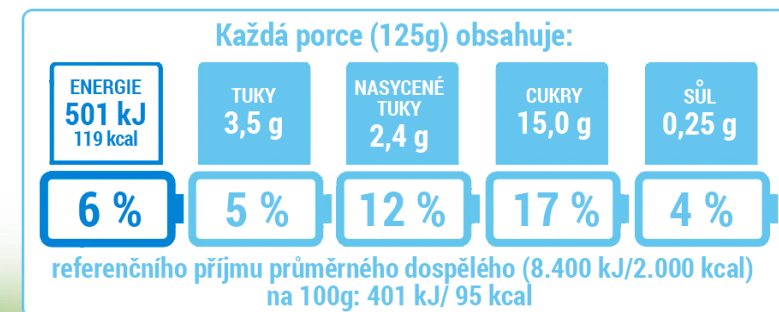
Nutri-Score

- forma písmene a barevného kódu na základě obsahu energie, nasycených mastných kyselin, cukru, sodíku, bílkovin, vlákniny, ovoce a zeleniny

NutrInform

- logo baterie s uvedeným procentem energie, tuku, nasycených tuků, cukru a soli na porci z doporučeného denního příjmu (EU)

ÚVOD

Zdravá výživa a zdraví populace

studie EHES 2014 – informace o zdravotním stavu české populace a zmapování rizikových faktorů, které ho ovlivňují:

- ✱ **nad hranicí normální hmotnosti: 64 % populace (73 % mužů a 55 % žen)**
- ✱ **do kategorie obezita: 29 % mužů a 25 % žen**
- ✱ kolem 60 % populace má vyšší než doporučenou hodnotu obvodu pasu
- ✱ diabetes byl zjištěn u 8,6 % mužů a 5,7 % žen
- ✱ riziko chronických nemocí, spolu s rozvojem nadváhy, je dané především nesprávnou výživou, energetickou a nutriční nevyvážeností stravy s nadměrným příjmem soli, živočišných tuků, trans-mastných kyselin a jednoduchých cukrů spolu s nedostatečným zastoupením ovoce a zeleniny (WHO, 2016b)
- ✱ průměrný příjem ovoce a zeleniny (včetně luštěnin a ořechů) v Evropě byl 386 g na osobu a den.
- ✱ v Česku byla spotřeba výrazně nižší než evropský průměr - 253 g na den (WHO, 2009)

METODIKA PRŮZKUMU

METODIKA PRŮZKUMU

Cíle průzkumu

Získat informace o:

- pohledu českých spotřebitelů na **současné značení nutričního složení na obalu potravin** (zda se o současné značení zajímají a do jaké míry je pro ně srozumitelné);
- pohledu českých spotřebitelů na **zjednodušené značení nutričního složení na přední straně obalu potravin** (zda by zjednodušené značení uvítali v rámci celé EU, jaké by podle nich mělo zjednodušené značení být a zda by se jím řídili při výběru potravin);
- **vnímání** zjednodušeného značení Nutri-Score a NutriInform českými spotřebiteli (do jaké míry jsou pro ně tato značení srozumitelná, jaké z nich preferují);
- **motivaci** zjednodušeného značení k výběru potravin s nutričně příznivějším profilem (zlepšení orientace a informovanosti o nutriční kvalitě potravin, vliv na změnu stravovacích návyků).

METODIKA PRŮZKUMU

Specifikace a parametry průzkumu

- Realizace - ČZU v Praze (výzkum v rámci závěrečné studentské práce). Příprava dotazníku: ČZU, sběr dat: agentura MEDIAN, s.r.o. (reprezentativní vzorek).
- Hypotézy:**
 - Zjednodušené značení nutričního složení na přední straně obalu potravin bude respondenty vnímáno pozitivně a bude mít vliv na jejich rozhodování při výběru potravin.
 - Respondenti budou preferovat určitý typ zjednodušeného nutričního značení (Nutri-Score, nebo NutrInform).
 - Odpovědi respondentů se budou lišit v závislosti na pohlaví, věku, vzdělání a místa bydliště.

METODIKA PRŮZKUMU

Cílová skupina

Obecná populace
ve věku 15 a více let

Lokalita

Česká republika
14 krajů

Výběr respondentů

Kvótní výběr dle kategorií
(pohlaví, věk, vzdělání, kraj)
na základě aktuálních údajů ČSÚ

Maximální odchylka do 10 %
od optimální naplněnosti kategorií

Vzorek

Celkem 1000 respondentů
Reprezentativní vzorek dle
pohlaví, věku, vzdělání,
regionu

Metoda sběru dat

CAWI (Computer Assisted
Web Interviewing)
On-line dotazník

Dotazník

Délka dotazníku
10 minut

Dotazovaná témata

Nutriční složení potravin (zájem, porozumění)

Vnímají zjednodušeného značení
nutričního složení obecně

Vnímání Nutri-Score x NutrInform

Motivační potenciál zjednodušeného značení
nutričního složení k výběru potravin
se zdravějším nutričním profilem

Harmonogram

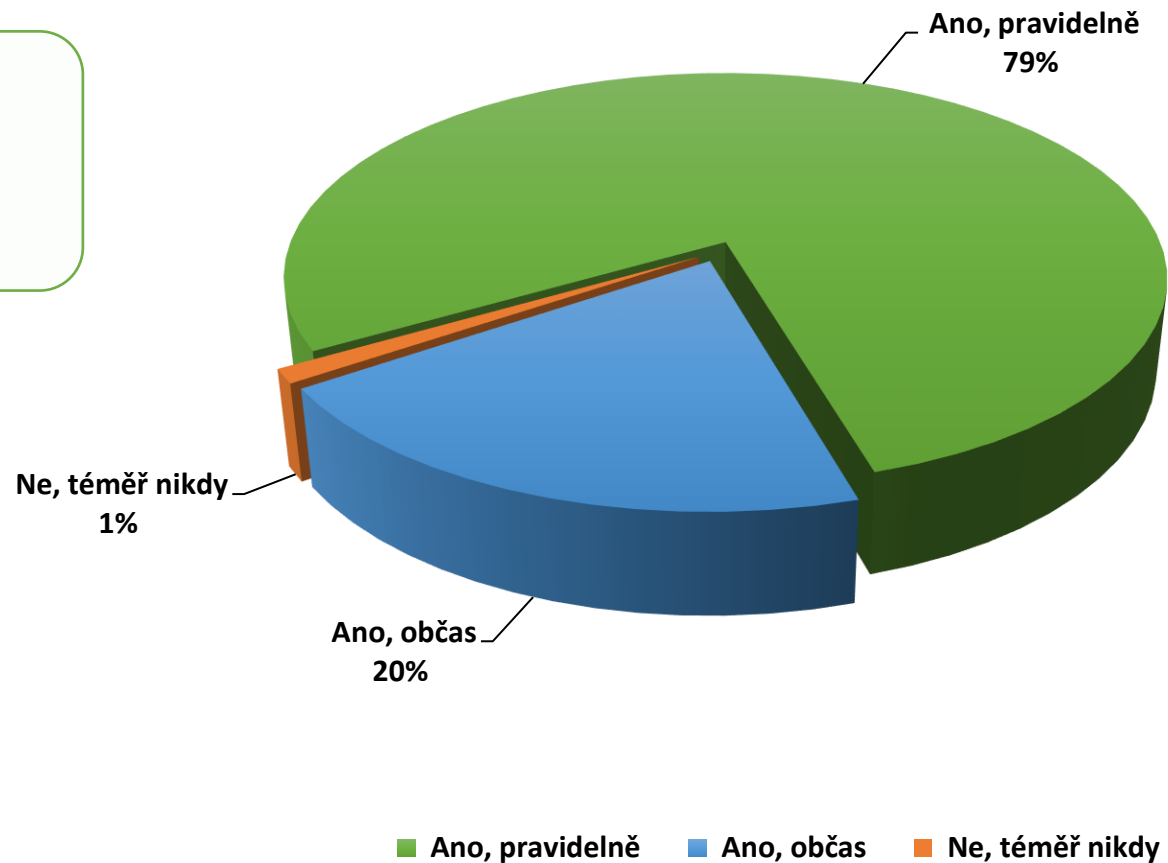

Sběr dat proběhl v období
27. 7. – 9. 8. 2021

VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Nakupování potravin pro domácnost

- 79 % respondentů pravidelně nakupuje potraviny pro domácnost.
- Pouze 1 % respondentů nenakupuje potraviny téměř nikdy.

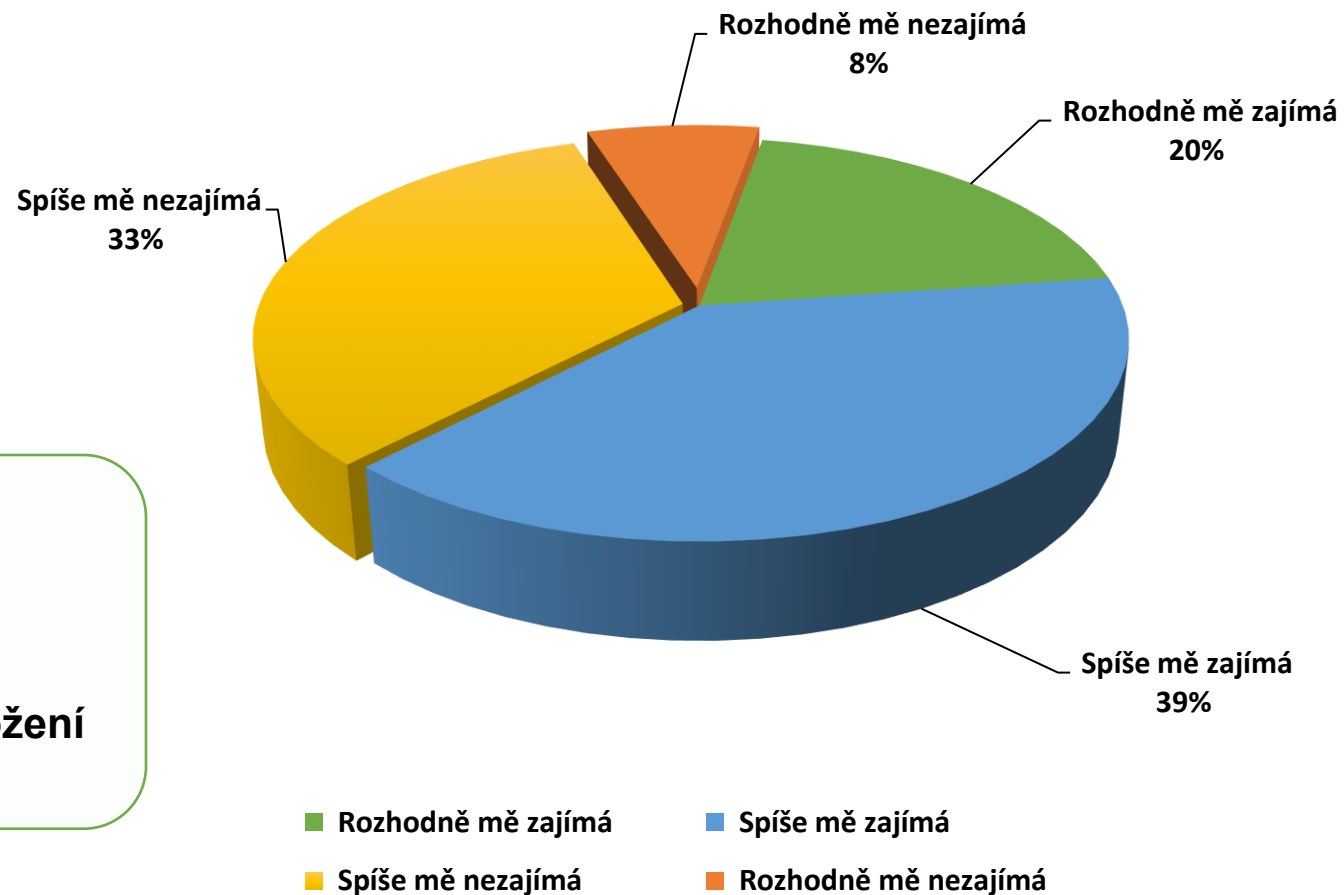

Otázka: Nakupujete potraviny pro Vaši domácnost?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Zájem o nutriční složení potravin

- 59 % respondentů se při nakupování potravin rozhodně či spíše zajímá o nutriční složení na obalu.
- 8 % respondentů se při nakupování potravin vůbec nezajímá o nutriční složení na obalu.

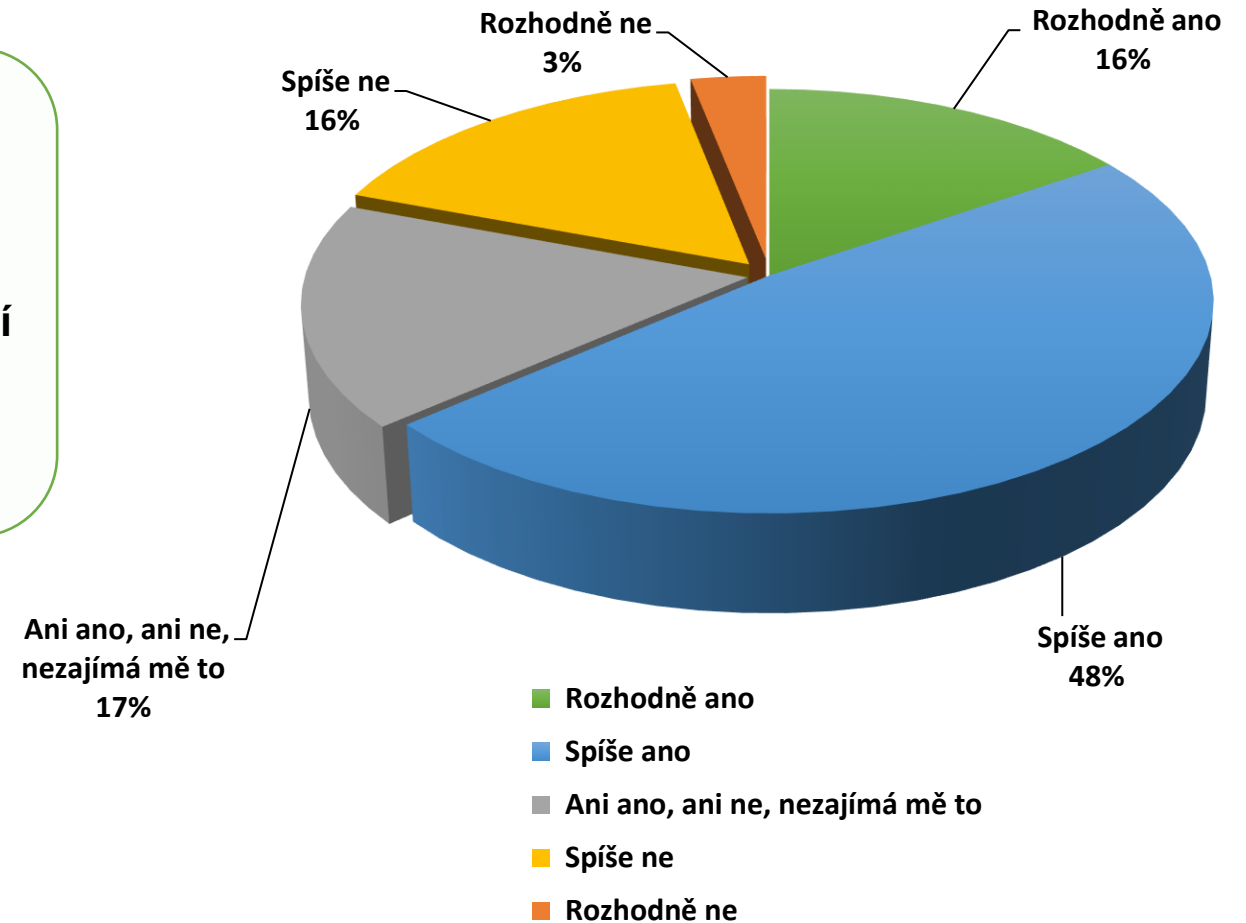

Otázka: Když nakupujete potraviny, do jaké míry se zajímáte o jejich nutriční složení (tzn. o počet kalorií, podíly tuku, sacharidů, bílkovin, cukru, soli atd.) na obalu?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Schopnost posoudit nutriční složení dle informací na obale

- 64 % respondentů uvedlo, že podle informací uvedených na obale rozhodně či spíše dokáží posoudit, zda je nutriční složení jednotlivých potravin příznivé pro jejich zdraví.
- 19 % respondentů se domnívá, že podle informací uvedených na obale rozhodně či spíše nedokáží posoudit, zda je nutriční složení příznivé pro jejich zdraví.

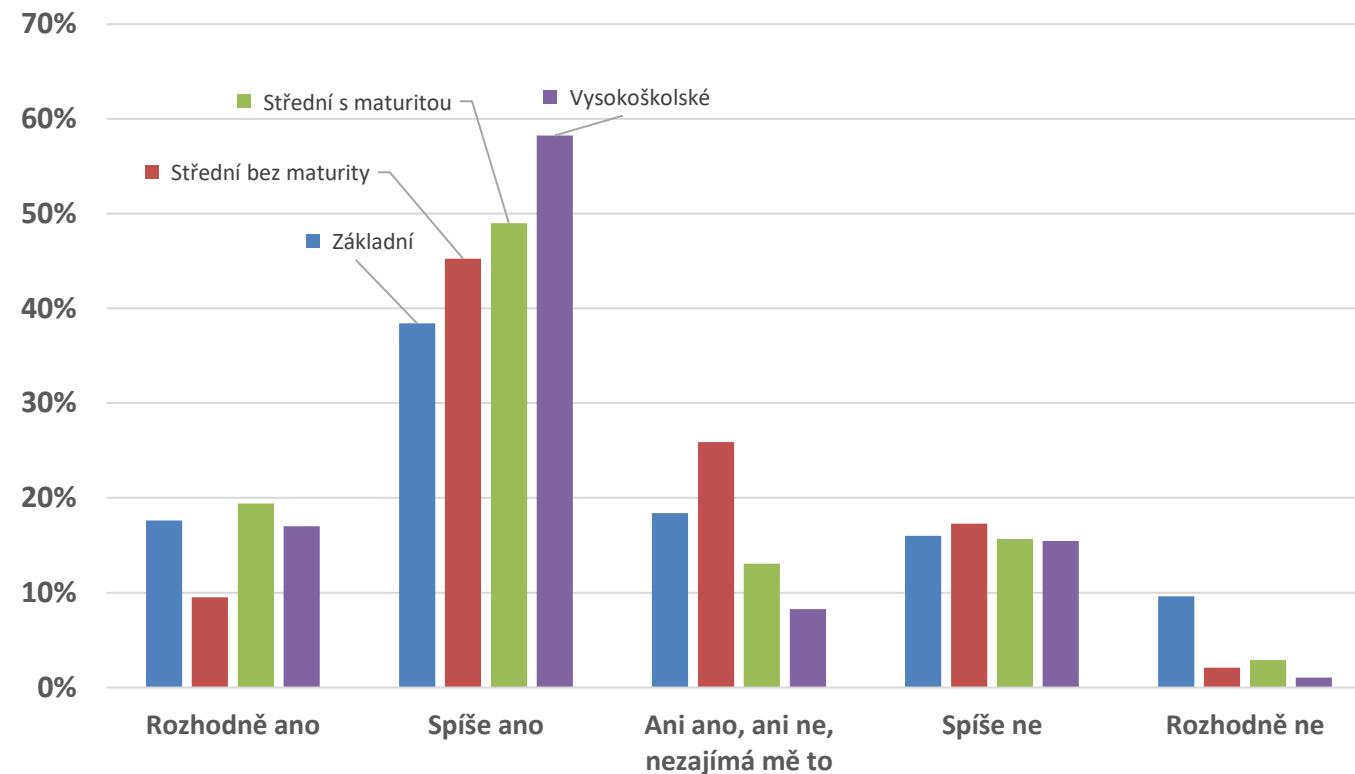
Otázka: Když nakupujete potraviny, dokážete u jednotlivých potravin podle informací uvedených na obalu posoudit, zda je pro Vaše zdraví příznivé jejich nutriční složení (tzn. počet kalorií, podíly tuku, sacharidů, bílkovin, cukru, soli atd.)?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Porovnání schopnosti posoudit nutriční složení dle informací na obale v závislosti na vzdělání

- 56 % respondentů se ZŠ vzděláním a 55 % se SŠ vzděláním bez maturity, dokáže spíše nebo rozhodně posoudit, zda je nutriční složení jednotlivých potravin příznivé pro jejich zdraví,
- 26 % se základním vzděláním to rozhodně nebo spíše posoudit nedokáže
- 68 % respondentů se SŠ vzděláním s maturitou a 75 % s VŠ vzděláním dokáže spíše nebo rozhodně posoudit, zda je nutriční složení jednotlivých potravin příznivé pro jejich zdraví

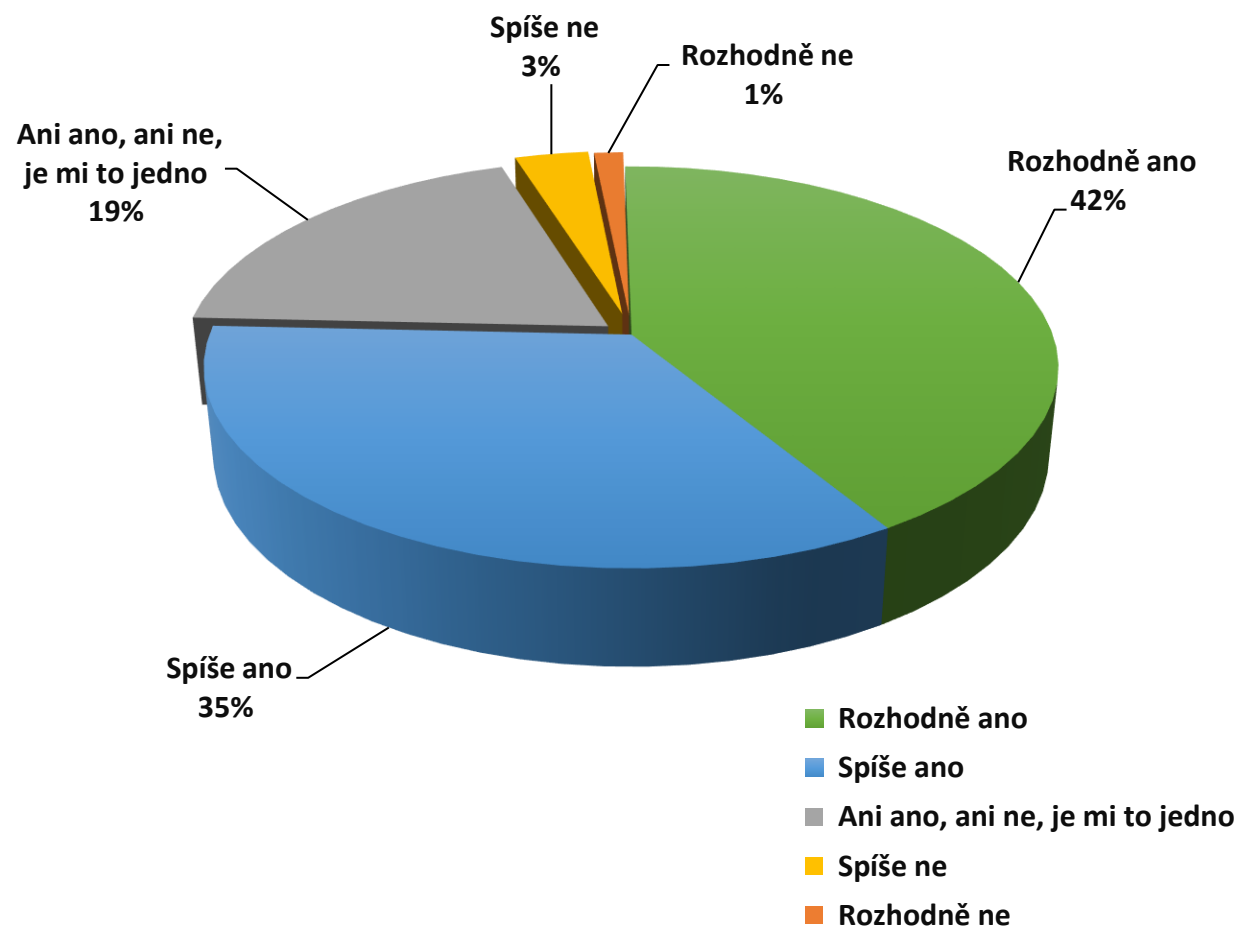
Porovnání nejvyššího dosaženého vzdělání a schopnosti posoudit příznivé nutriční složení dle informací na obalu

Postoj k zavedení jednoho zjednodušeného značení nutričního složení potravin v rámci EU

77% respondentů by rozhodně či spíše uvítalo jedno zjednodušené značení nutričního složení potravin ve všech zemích EU, které by jim umožňovalo snáze vybírat potraviny příznivé pro jejich zdraví.

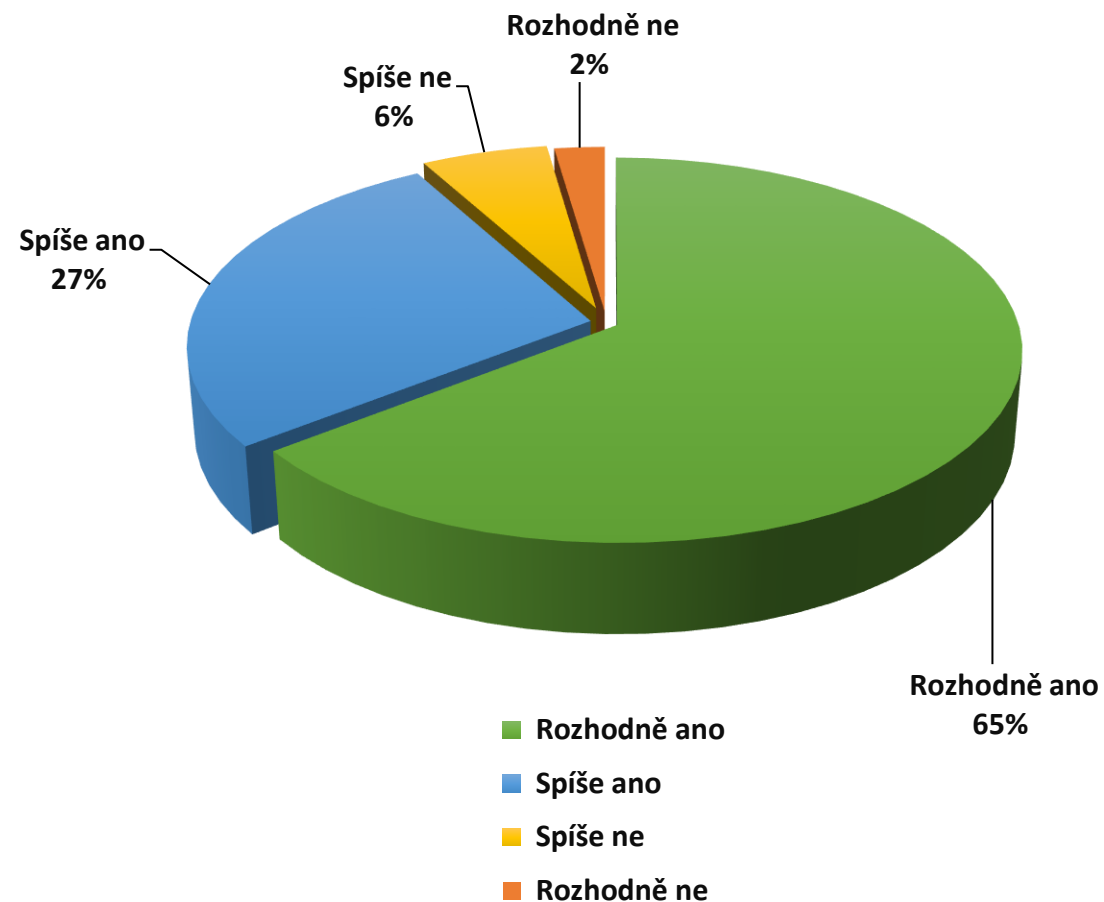
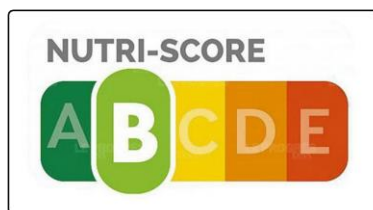

Otázka: Uvítal(a) byste, kdyby bylo na přední straně obalu všech potravin ve všech zemích Evropské unie jedno zjednodušené značení nutričního složení, které by Vám umožňovalo snáze vybírat potraviny příznivé pro Vaše zdraví.

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Srozumitelnost zjednodušeného značení Nutri-Score

- Pro 65 % respondentů je zjednodušené značení Nutri-Score rozhodně srozumitelné.
- Pro 8 % respondentů je zjednodušené značení Nutri-Score rozhodně či spíše nesrozumitelné.

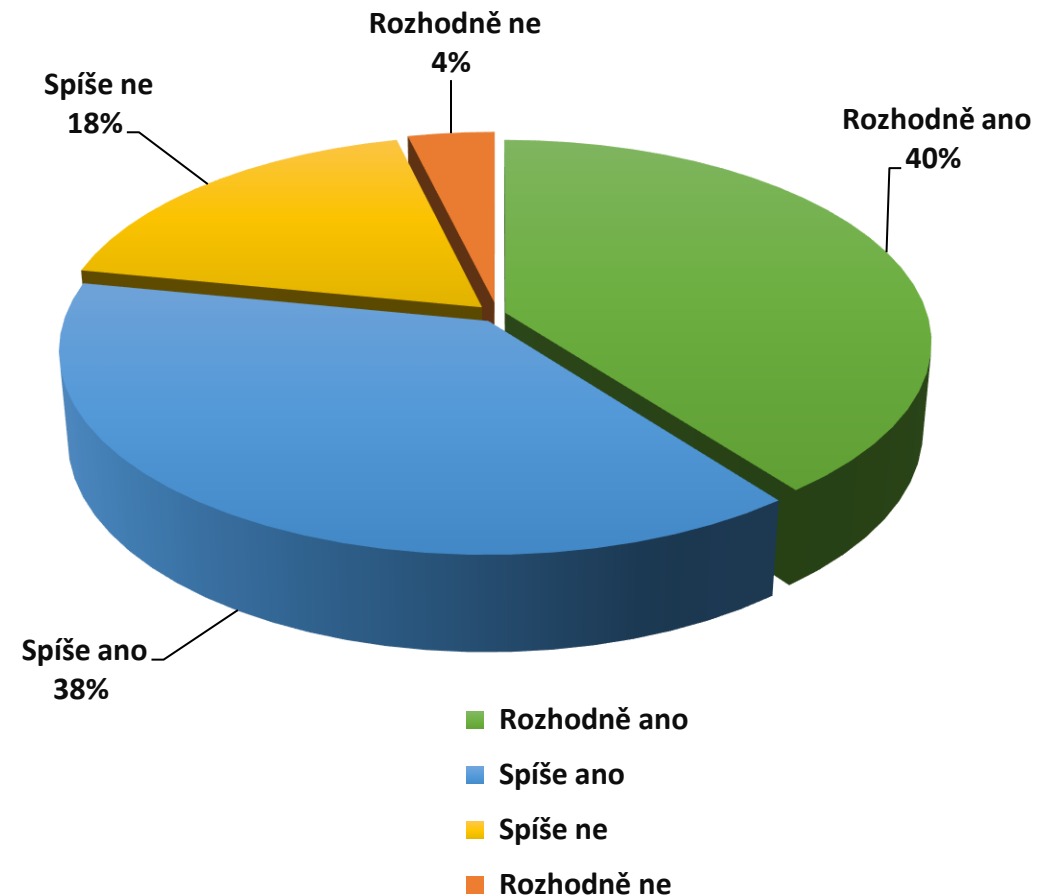
Otázka: Zde můžete vidět první návrh, jak by zjednodušené značení nutričního složení na přední straně obalu potravin mohlo v budoucnosti vypadat.
Je pro Vás tento návrh značení srozumitelný?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Srozumitelnost zjednodušeného značení NutrInform

- Pro 40 % respondentů je zjednodušené značení NutrInform rozhodně srozumitelné.
- Pro 22 % respondentů je zjednodušené značení NutrInform rozhodně či spíše nesrozumitelné.

Každá porce (125g) obsahuje:				
ENERGIE 501 kJ 119 kcal	TUKY 3,5 g	NASYCENÉ TUKY 2,4 g	CUKRY 15,0 g	SÓL 0,25 g
6 %	5 %	12 %	17 %	4 %
referenčního příjmu průměrného dospělého (8.400 kJ/2.000 kcal) na 100g: 401 kJ/ 95 kcal				

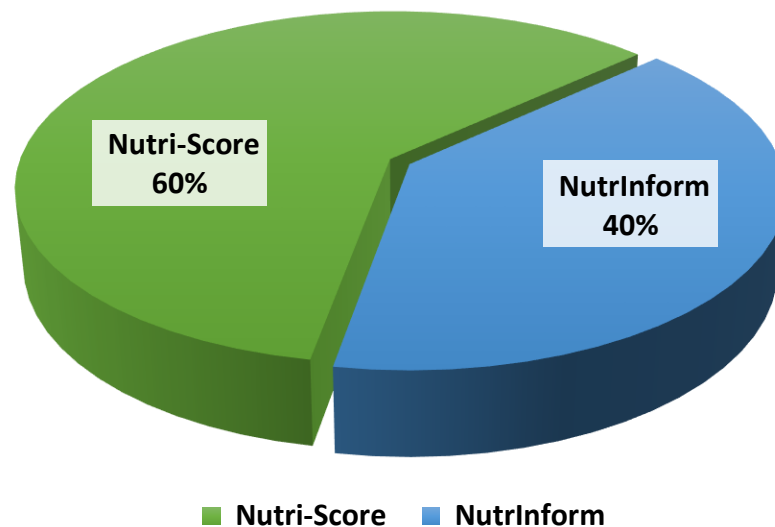
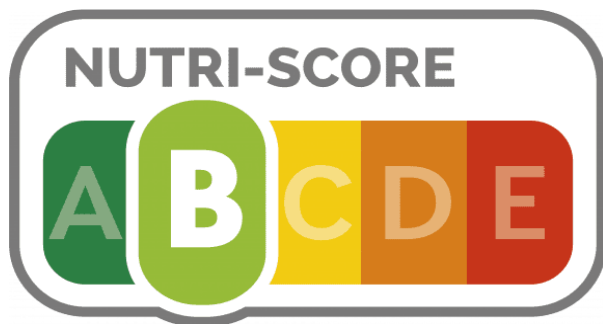

Otázka: Zde můžete vidět druhý návrh, jak by zjednodušené značení nutričního složení na přední straně obalu potravin mohlo v budoucnosti vypadat.
Je pro Vás tento návrh značení srozumitelný?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Porovnání preferencí zjednodušeného značení Nutri-Score a NutrInform

60% respondentů by na přední straně obalu potravin vidělo raději zjednodušené značení Nutri-Score.

Každá porce (125g) obsahuje:

ENERGIE 501 kJ 119 kcal	TUKY 3,5 g	NASYCENÉ TUKY 2,4 g	CUKRY 15,0 g	SŮL 0,25 g
6 %	5 %	12 %	17 %	4 %

referenčního příjmu průměrného dospělého (8.400 kJ/2.000 kcal)
na 100g: 401 kJ/ 95 kcal

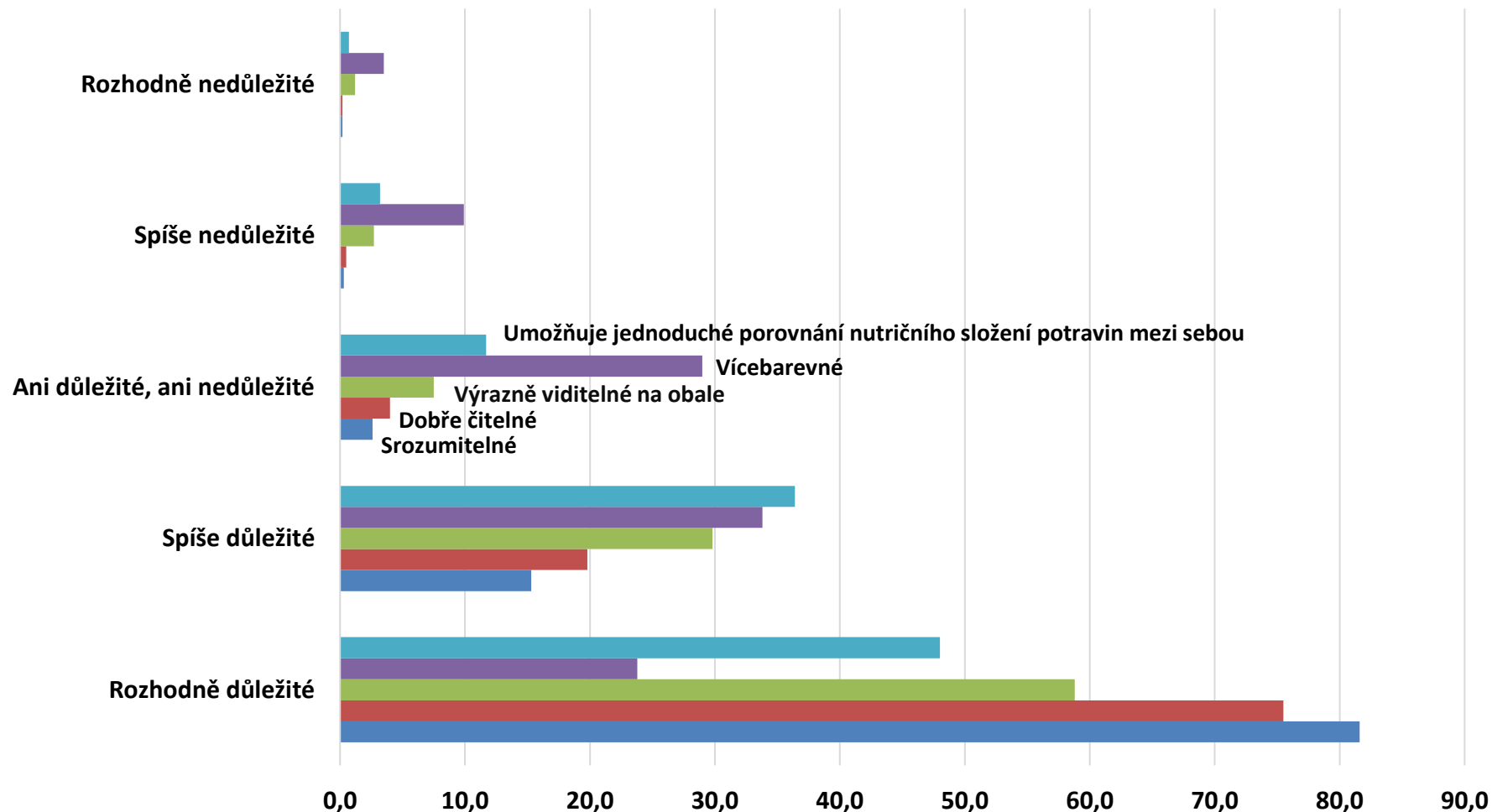
Otázka: Který z uvedených návrhů zjednodušeného značení nutričního složení byste na přední straně obalu potravin viděl(a) raději?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Důležitost jednotlivých vlastností zjednodušeného značení (%)

- Pro 82 % respondentů je rozhodně důležité, aby bylo zjednodušené značení nutričního složení srozumitelné,
- pro 76 % respondentů je rozhodně důležité, aby bylo dobře čitelné,
- pro 59 % respondentů je rozhodně důležité, aby bylo výrazně viditelné na obale.
- Vícebarevné provedení naopak považuje za rozhodně důležité pouze 24 % respondentů.

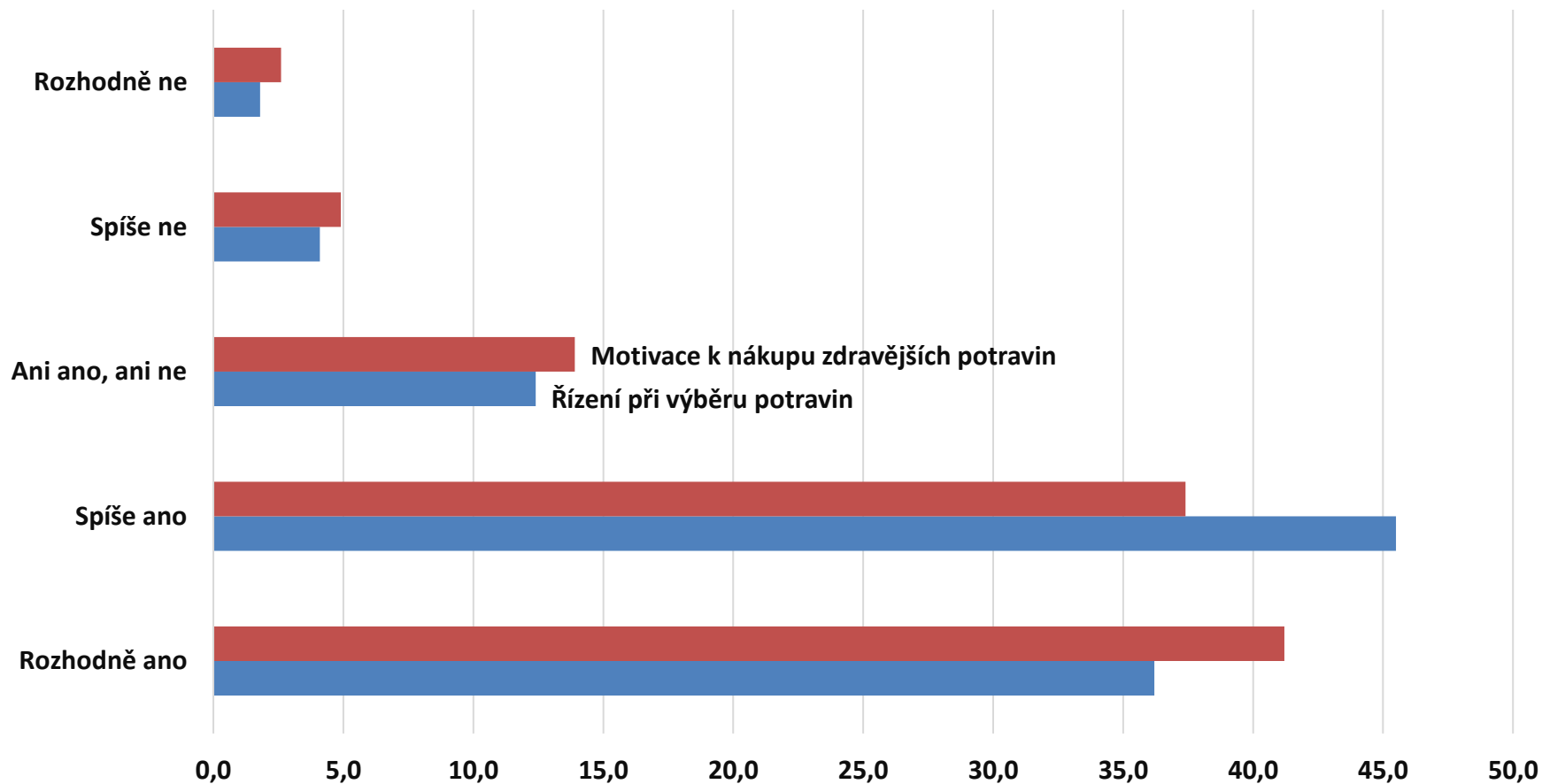

Otázka: Jaké by podle Vás mělo být zjednodušené značení nutričního složení na přední straně obalu potravin?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Využití zjednodušeného značení při nákupu potravin (%)

- 79 % respondentů uvedlo, že by je zjednodušené značení rozhodně či spíše motivovalo k nákupu „zdravějších“ potravin.
- 82 % respondentů by se rozhodně či spíše řídilo zjednodušeným značením při výběru potravin.

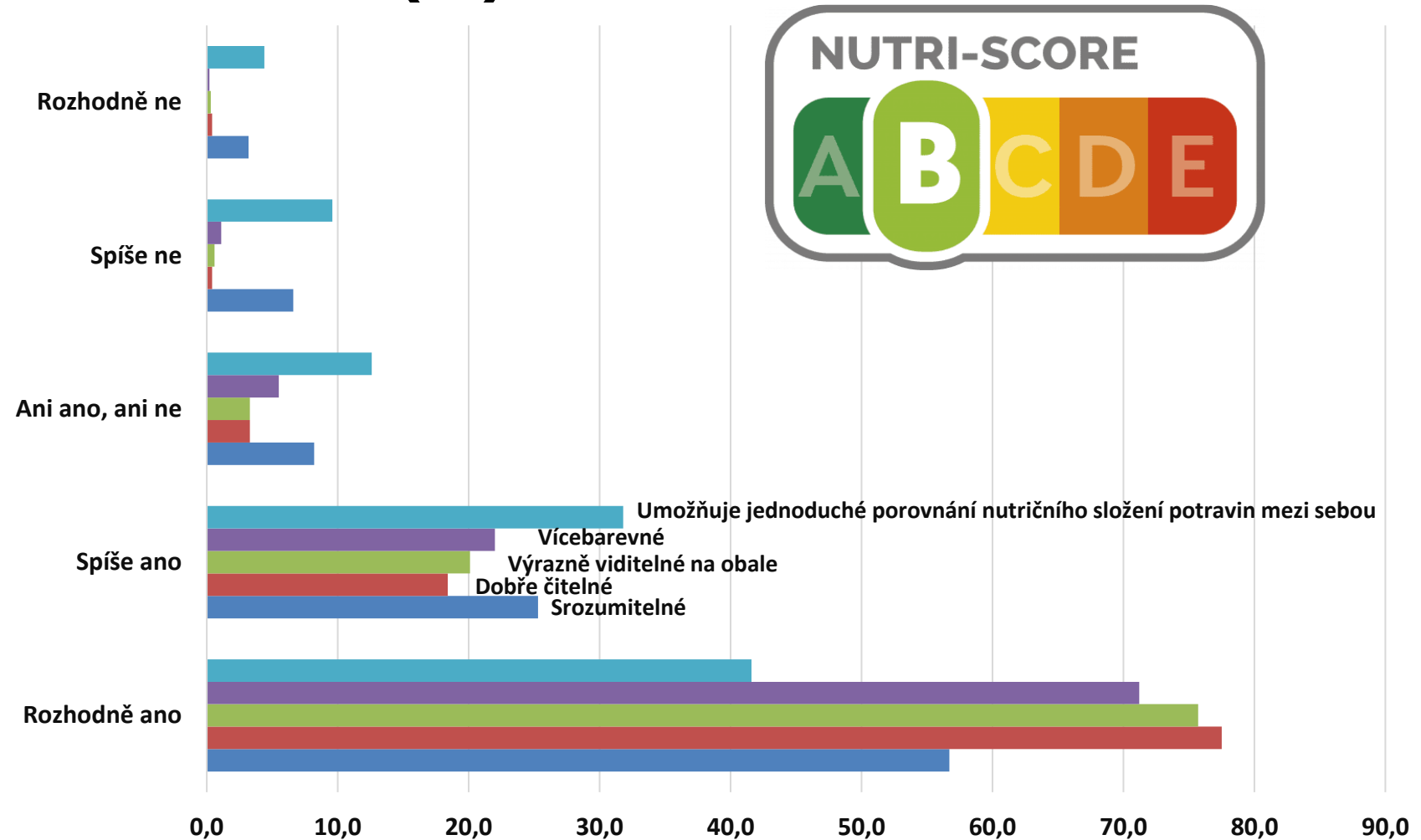
Otázka: Pokud by na přední straně obalu potravin bylo zjednodušené značení nutričního složení, které by splňovalo Vaše kritéria, do jaké míry byste toto značení využíval(a) při nákupu?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Hodnocení zjednodušeného značení Nutri-Score (%)

- 57 % respondentů rozhodně považuje zjednodušené značení Nutri-Score za srozumitelné,
- 78 % respondentů jej rozhodně považuje za dobře čitelné,
- 77 % respondentů jej rozhodně považuje za výrazně viditelné na obale,
- podle 42 % respondentů rozhodně umožňuje jednoduché porovnání nutričního složení potravin mezi sebou.

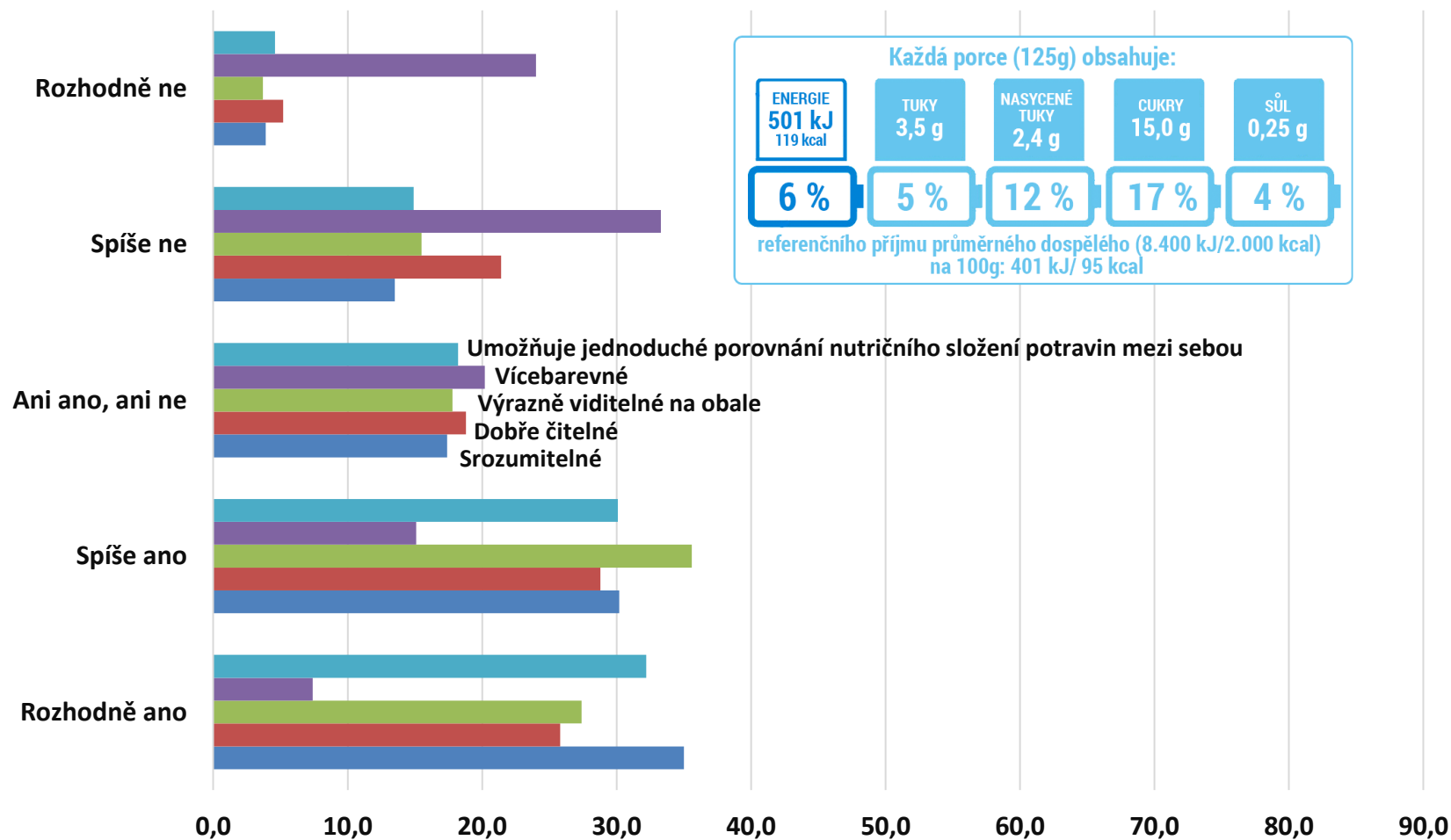
Otázka: Pokud se podíváte na následující značení nutričního složení potravin, jaké podle Vás je?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Hodnocení zjednodušeného značení NutrInform (%)

- 35 % respondentů rozhodně považuje zjednodušené značení NutrInform za srozumitelné,
- 26 % respondentů jej rozhodně považuje za dobře čitelné,
- 27 % respondentů jej rozhodně považuje za výrazně viditelné na obale,
- podle 32 % respondentů rozhodně umožňuje jednoduché porovnání nutričního složení potravin mezi sebou.

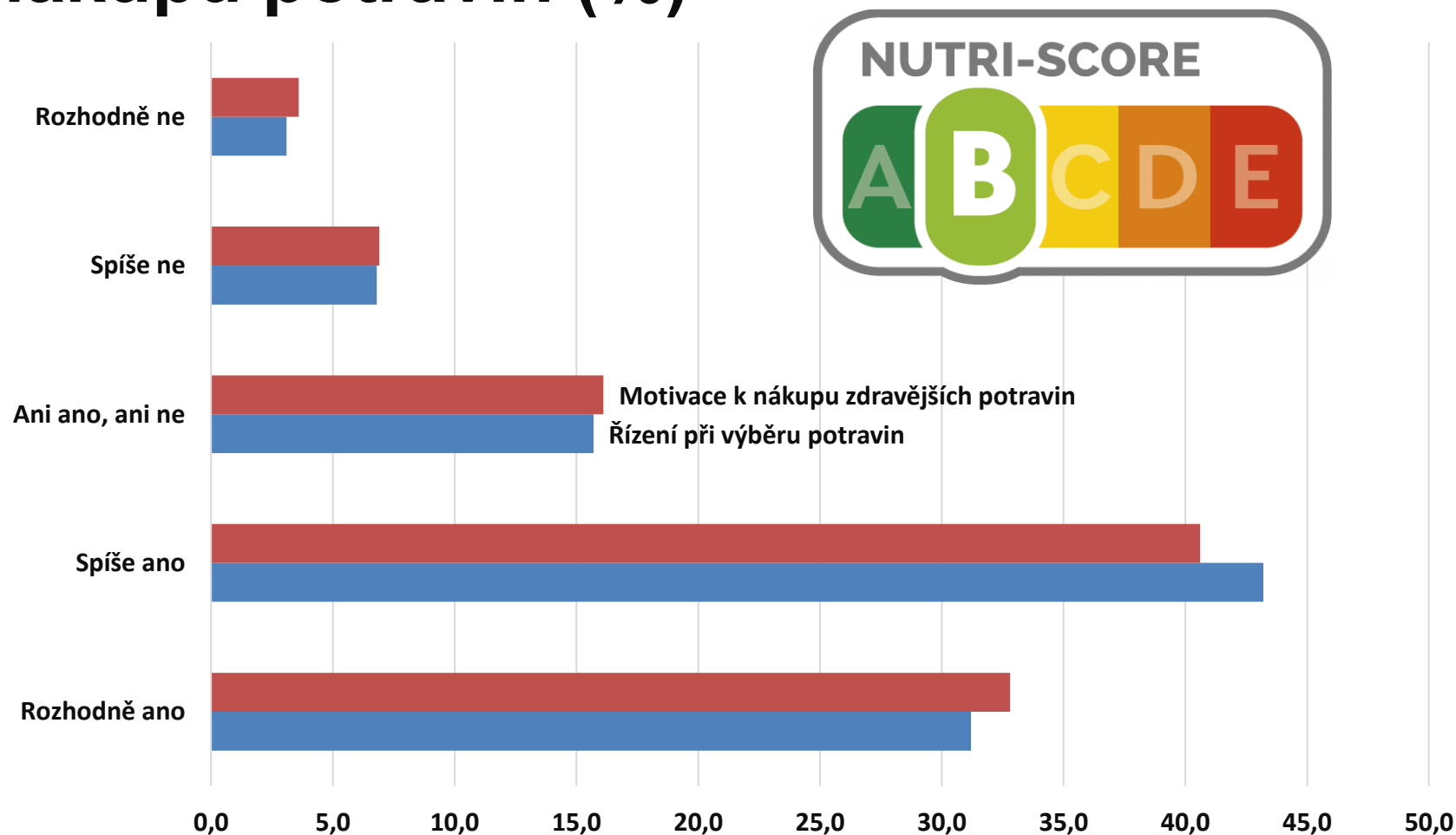

Otázka: Pokud se podíváte na následující značení nutričního složení potravin, jaké podle Vás je?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Využití zjednodušeného značení Nutri-Score při nákupu potravin (%)

- 73 % respondentů uvedlo, že zjednodušené značení Nutri-Score by je rozhodně či spíše motivovalo k nákupu „zdravějších“ potravin.
- 74 % respondentů by se rozhodně nebo spíše řídilo zjednodušeným značením Nutri-Score při výběru potravin.

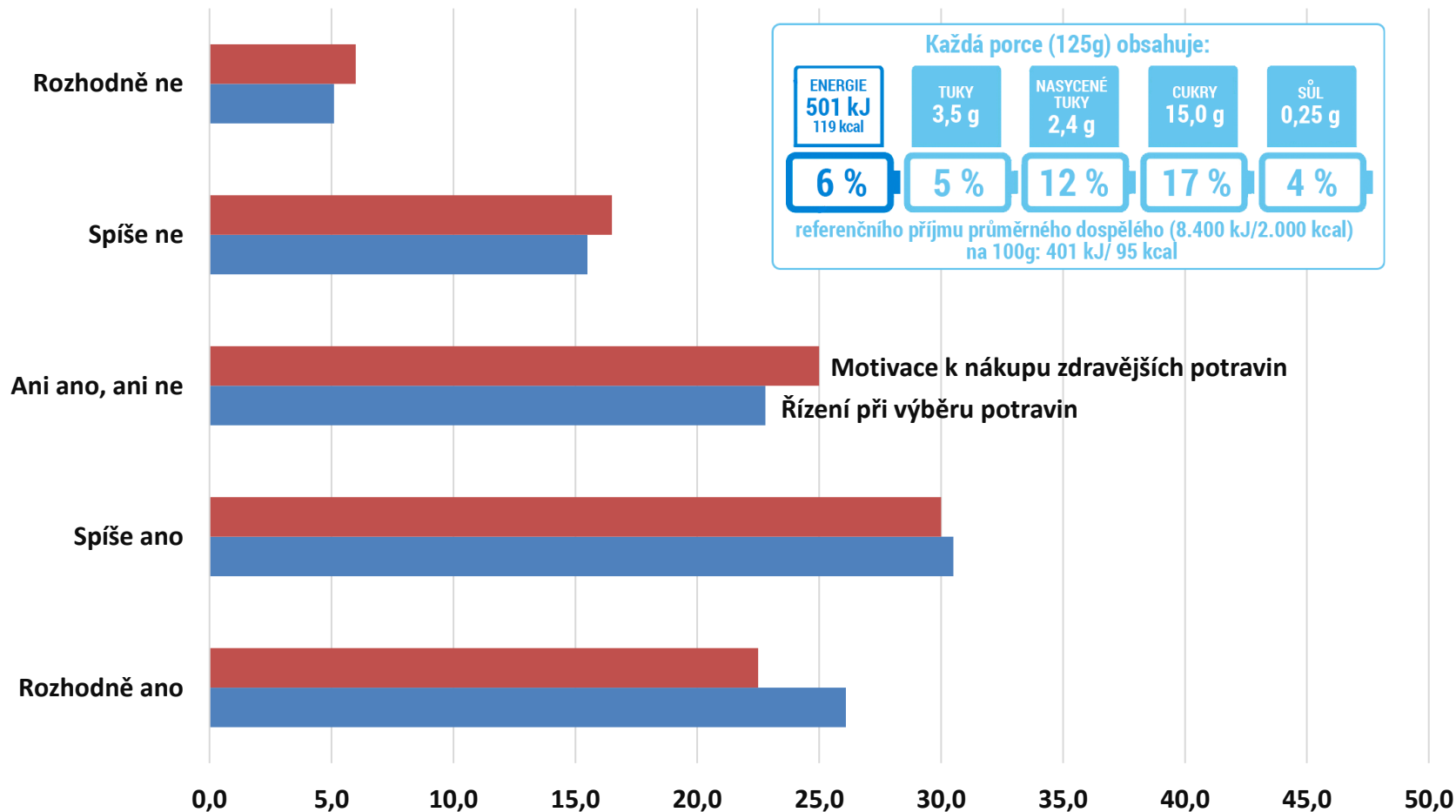
Otázka: Pokud by na přední straně obalu potravin bylo následující značení nutričního složení, do jaké míry byste toto značení využíval/a při nákupu?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Využití zjednodušeného značení NutrInform při nákupu potravin (%)

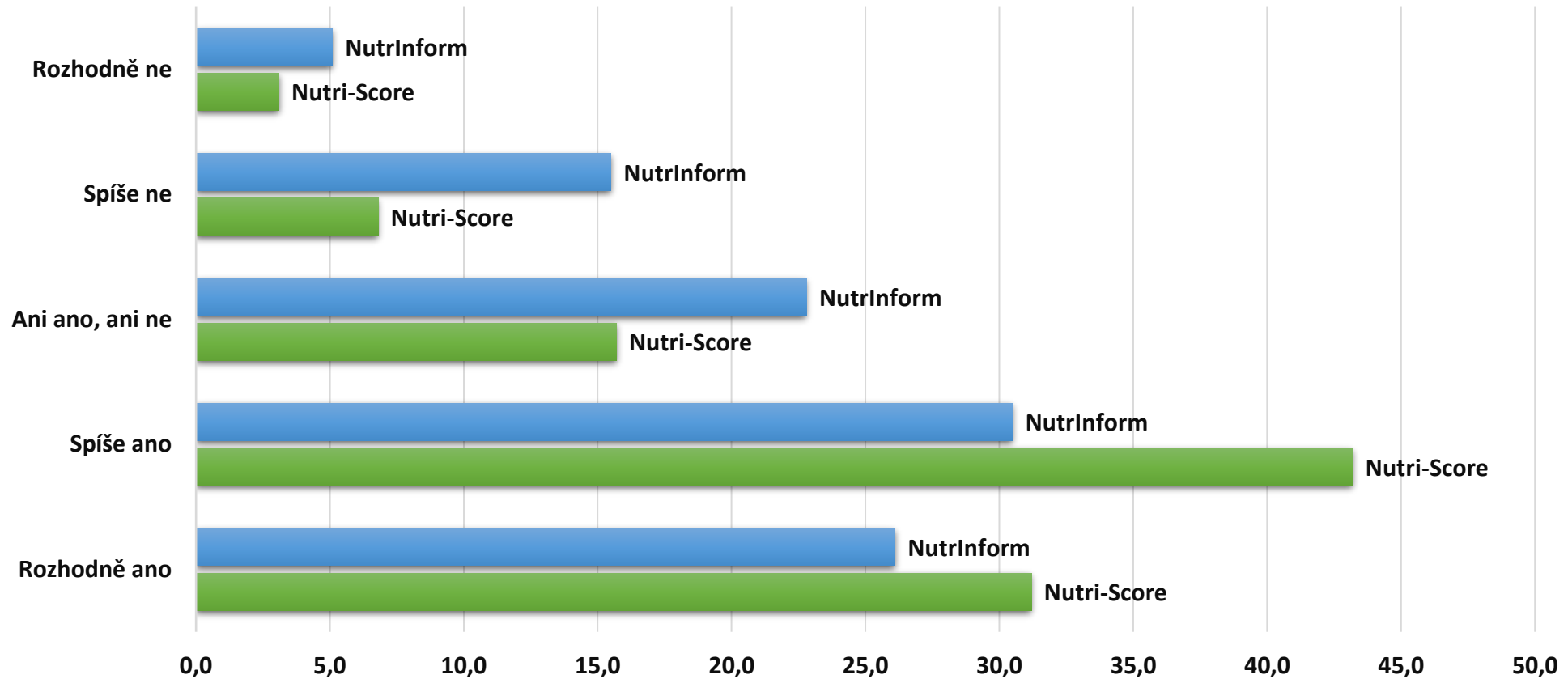
- 53 % respondentů uvedlo, že zjednodušené značení NutrInform by je rozhodně či spíše motivovalo k nákupu „zdravějších“ potravin.
- 57 % respondentů by se rozhodně nebo spíše řídilo zjednodušeným značením NutrInform při výběru potravin.

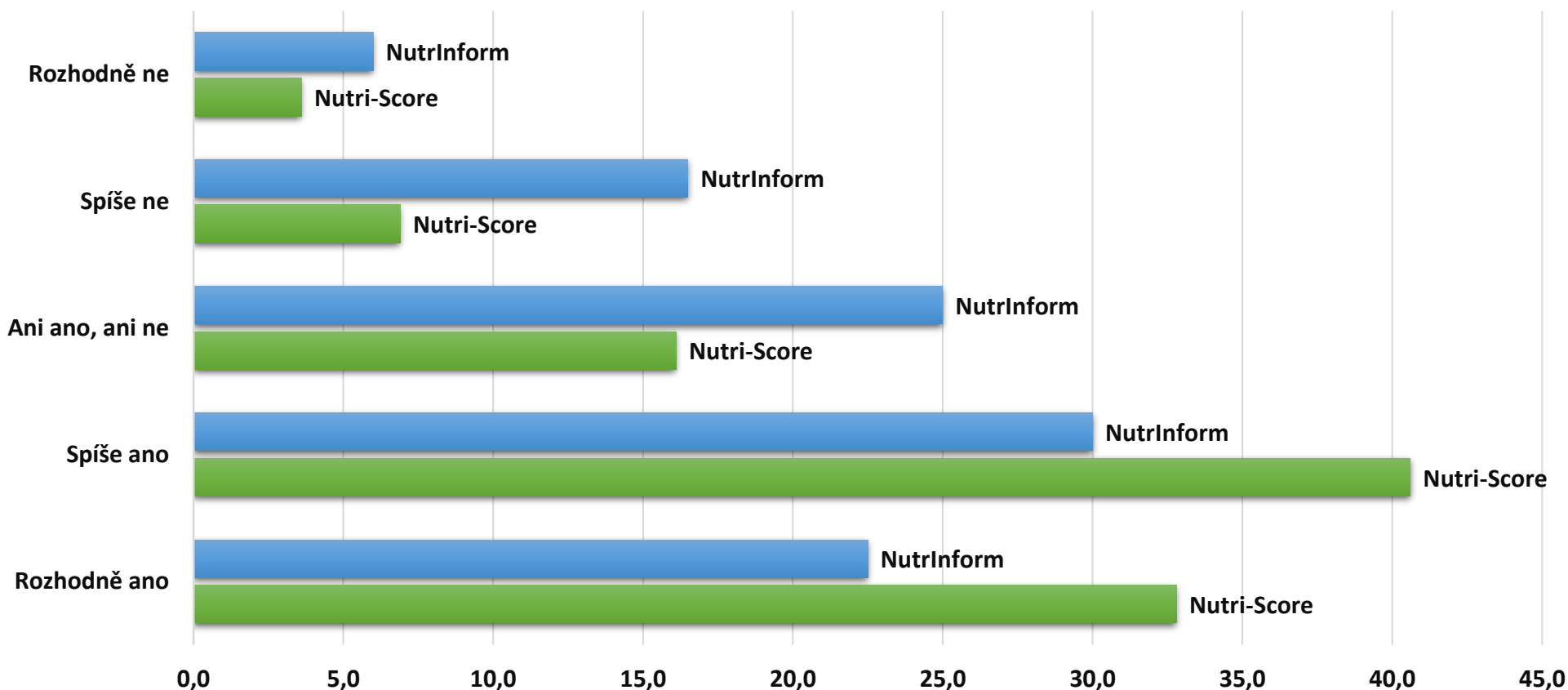
Otázka: Pokud by na přední straně obalu potravin bylo následující značení nutričního složení, do jaké míry byste toto značení využíval/a při nákupu?

Báze: Všichni respondenti, N=1000

Řídili by se při výběru potravin respondenti zjednodušeným značením Nutri-Score nebo NutrInform? (%)

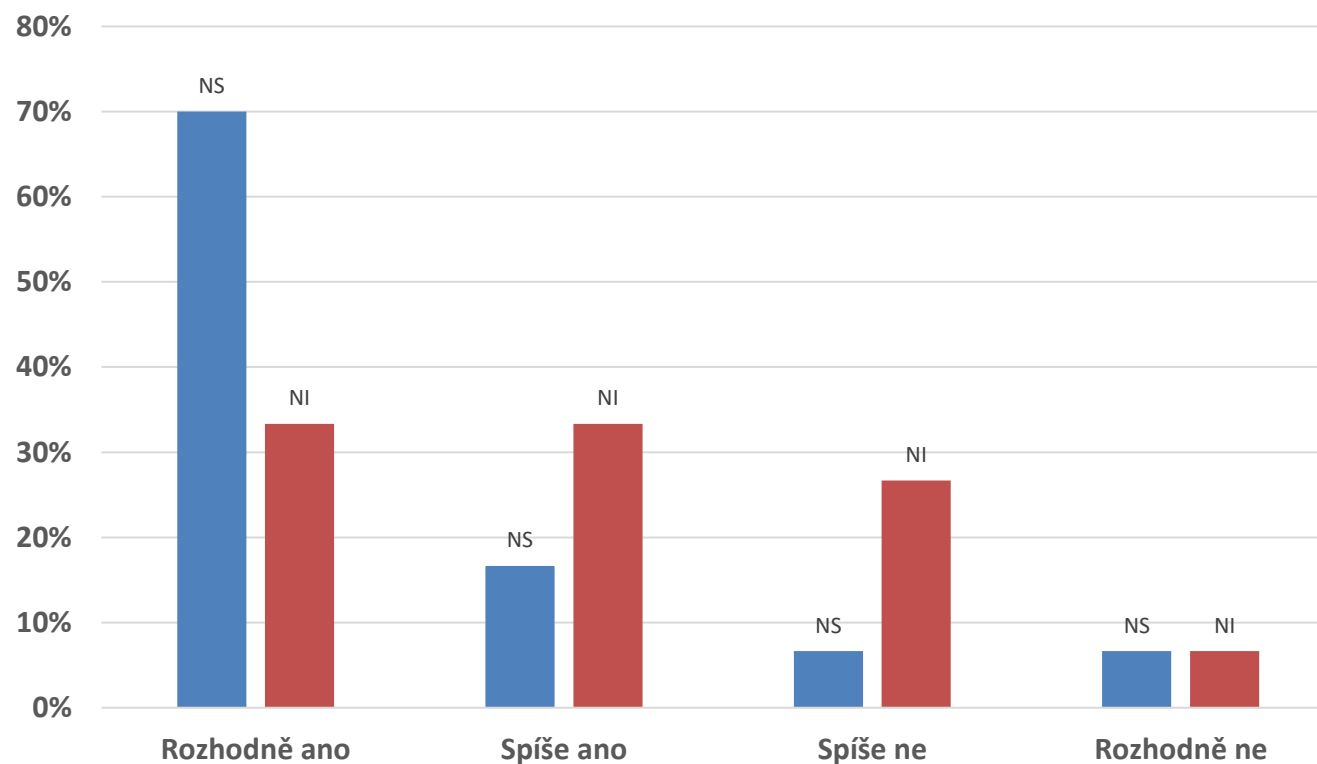

K nákupu „zdravějších“ potravin by motivovalo respondenty zjednodušené značení Nutri-Score nebo NutrInform? (%)

Srozumitelnost NS a NI pro nezaměstnané (%)

63 % nezaměstnaných preferuje Nutri-Score, pro 70 % je Nutri-Score rozhodně srozumitelný, zatímco NutrInform je rozhodně srozumitelný pro 33 % nezaměstnaných.

Rozdíly v odpovědích dle kategorií respondentů

Otázka	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Region	Velikost obce
Uvítal(a) byste zjednodušené značení?	< 0,0001 více ženy	0,0540	0,2190	0,8128	0,1308
Který z uvedených návrhů byste viděl(a) raději?	0,8740	0,9462	0,3152	0,9593	0,2108
Značením bych se řídil(a) při výběru potravin	< 0,0001 více ženy	0,0105, ale rozdíl mezi kategoriemi 18-29 a 46-64 let (p = 0,0468)	0,0994	0,1588	0,5831
Značení by mě motivovalo k nákupu zdravějších potravin	< 0,0001 více ženy	0,0888	0,8607	0,4360	0,8280

Uvedené p-hodnoty menší než 0,05 značí statisticky průkazné rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi na hladině pravděpodobnosti 95 %.

ZÁVĚR

ZÁVĚR

- Většina respondentů se zajímá o nutriční složení uvedené na obalu a domnívá se, že dokáže posoudit současné nutriční složení uváděné na potravinách.
- Schopnost posoudit nutriční složení roste s úrovní vzdělání respondentů.
- Zjednodušené značení nutričního složení potravin by většina respondentů uvítala.
- Respondenti by spíše uvítali zjednodušené značení Nutri-Score (vyšší srozumitelnost) oproti NutrInfo.
- Důležité u zkráceného nutričního značení jsou srozumitelnost a dobrá čitelnost.
- Zjednodušené nutriční značení by respondenty motivovalo k nákupu „zdravějších“ potravin a řídili by se jím při výběru potravin.
- Rozdíly v některých odpovědích byly zjištěny v závislosti na pohlaví respondentů.
- *Poznámka: Výsledky dotazníkového šetření nevypovídají o reálném chování zákazníků při nákupu potravin.*

ZDROJE

- <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/studie-british-medical-journal-jednoznacne-podporuje-pouziti>
- <http://www.szu.cz/ehes2014>
- www.bezpecnostpotravin.cz
- <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/oznacovani-potravin/>
- https://ec.europa.eu/food/safety/labelling-and-nutrition/food-information-consumers-legislation/nutrition-labelling_en
- WHO (2009): Global Health Risks. WHO: Geneva, Switzerland.
- WHO (2016b) : Global Health Observatory (GHO) data, risk factors, unhealthy diet

PODĚKOVÁNÍ

- ✦ Elišce Paidarové
- ✦ Lukáši Žatečkovi

Děkuji za Vaši pozornost

kourimska@af.czu.cz